

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	4. mars 2010

SAK NR 015-2009

SAMMENSLÅING AV MEDINNOVA AS OG BIRKELAND INNOVASJON AS

Forslag til vedtak:

1. Styret gir sin tilslutning til sammenslåing av Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS
2. Oslo universitetssykehus HF ivaretar eieransvaret til det sammenslåtte selskapet.
3. Det utformes særskilte styringskrav som sikrer at det nye selskapet ivaretar det regionale perspektivet. Disse styringskravene fra Helse Sør-Øst RHF til Oslo universitetssykehus HF bekreftes i foretaksmøte.

Hamar, 24. februar 2010

Bente Mikkelsen
administrerende direktør

1. Administrerende direktørs anbefalinger / konklusjon

En felles arbeidsgruppe mellom Helse Sør-Øst og Universitetet i Oslo (UiO) har utredet muligheten for å slå sammen Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS som er UiO sin kommersialiseringsenhet. Arbeidsgruppen er enstemmig i sine anbefalinger:

- Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS slås sammen under et holdingselskap eiet 50/50 av hhv Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus HF.
- Selskapet organiseres som aksjeselskap.
- Selskapets styre består av to representanter fra hver av eierne, og tre eksterne som oppnevnes felles, hvorav en er styrets leder. Styret bør ha kompetanse innen selskapets hovedområder.
- Det nye selskapet gis førsterett på kommersialisering av innovasjoner for både Universitetet i Oslo og for alle foretak i Helse Sør-Øst. Dette arbeidet prioriteres etter vanlige, forretningsmessige prinsipper.
- Selskapet gis førsterett til forvaltning av forskningsfond og samarbeidsavtaler med industri for alle foretak i Helse Sør-Øst.
- Eierne inngår så snart som mulig en aksjonæravtale som regulerer de vesentlige prinsipper for driften av selskapet, og for samarbeidet mellom eierne.

Arbeidsgruppen anbefaler at aksjonæravtalen bl.a. ivaretar følgende forhold:

- Selskapet vil få en asymmetrisk oppdragsportefølje fra sine to eiere. Tilleggsaktiviteten fra sykehusene genererer et overskudd som anvendes til økt aktivitet på innovasjonssiden, mens Universitetet i Oslo for tiden kjøper tjenester for et sammenlignbart beløp. Aksjonæravtalen må klargjøre at den ene eier ikke på urimelig måte skal subsidiere aktivitetene relatert til den andre eier, samtidig som eierne er solidarisk ansvarlige for så vel underskudd som overskudd av driften i selskapet basert på vanlige, forretningsmessige prinsipper, samt at Universitetet i Oslo forplikter seg til fortsatt kjøp av tjenester fra selskapet for et minimum av MNOK 9 pr. år.
- Forutsetningen om selskapets regionale ansvar for Helse Sør-Øst.
Forutsetningen om at alle saker av vesentlig betydning for eiernes forhold bringes opp til generalforsamlingen.

Styrene i henholdsvis Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS har anbefalt sammenslåing i tråd med arbeidsgruppens rapport. Videre har saken vært til behandling i samarbeidsorganet mellom Helse Sør-Øst og Universitetet i Oslo den 10.02. 2010. Samarbeidsorganet sluttet seg til anbefalingene og ber om at det nedsettes en gruppe for å utarbeide aksjonæravtale. Saken ble behandlet i styret for Oslo universitetssykehus HF 17.02.10 som også sluttet seg til anbefalingene. Saken skal til behandling i styret for Universitetet i Oslo 02.03.10.

Administrerende direktør anbefaler styret å slutte seg til at Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS slås sammen. Administrerende direktør legger til grunn at det nye selskapet skal ivareta kommersialiseringsaktiviteter for alle helseforetak i Helse Sør-Øst i tråd med regional strategi for innovasjon og tilhørende handlingsplaner, samt i tråd med inngåtte rammeavtale mellom Medinnova AS og Helse Sør-Øst og mellom Medinnova AS og det enkelte helseforetak. Dette må også sikres gjennom valg av styrerepresentanter for selskapet.

Oslo universitetssykehus HF skal legge fram saker av vesentlig betydning for Helse Sør-Øst RHF. Styringskravene konkretiseres og bekreftes i eget foretaksmøte i Oslo universitetssykehus HF før selskapet formelt etableres.

Helse Sør-Øst RHF har ikke gjort egne vurderinger av de økonomiske og risikomessige forhold knyttet til sammenslåingen av Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS, samt opprettelsen av et holdingselskap eiet med 50 % hver av Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus HF. Administrerende direktør legger til grunn at Oslo universitetssykehus HF, som eier av Medinnova AS og fremtidig medeier i det nye selskapet, har gjort sine vurderinger av de risikomessige og økonomiske forhold.

2. Faktabeskrivelse

2.1. Etablering av felles arbeidsgruppe og mandat.

For å følge opp vedtatt handlingsplan for innovasjon og tidligere styrevedtak, nedsatte Helse Sør-Øst RHF i september 2009 en arbeidsgruppe som skulle utrede Medinnovas organisatoriske tilknytning. Dette resulterte i intern arbeidsgruppe med et avgrenset mandat. Parallelt med dette kom det et initiativ fra Universitetet i Oslo om en dialog vedrørende mer samordnet innovasjonsarbeid mellom Universitetet i Oslo og Helse Sør-Øst. Etter kontakt mellom de to institusjoner, ble det enighet om at Universitetet i Oslo skulle tiltre den etablerte arbeidsgruppen i Helse Sør-Øst.

Gruppen ble sammensatt av 12 medlemmer med allsidig kompetanse på området. Gruppen fikk følgende mandat:

1. Den felles arbeidsgruppe mellom Universitetet i Oslo og Helse Sør-Øst skal utrede ulike modeller for bedre samordning mellom Birkeland Innovasjon og Medinnova, herunder fusjon. Gruppen skal så langt som mulig basere seg på det arbeidet som allerede er gjort i arbeidsgruppen mellom Medinnova og Birkeland og som er behandlet i begge styrever. Gruppen skal også bygge videre på det arbeidet som allerede er i gang i den gruppen Helse Sør-Øst RHF har etablert.
2. Gruppen skal utarbeide formål og mål for en samordnet virksomhet mellom de to institusjoner.
3. Gruppen skal komme med forslag til styrings- og eiermodeller for de forskjellige scenarier av samordning: full fusjonert løsning, fusjon av deler av virksomhetene, og samarbeide uten formell fusjon. Herunder skal, avhengig av de ulike scenarier, vurderes styresammensetning og eieroppfølging, og andre former for styringsorganer.
4. Gruppen skal vurdere ulike finansieringsmodeller ved evt. fusjon.
5. Gruppen skal vurdere om aksjeselskapsformen er en hensiktsmessig løsning. Gruppen skal vurdere om det særlige skattemessige unntaket for Medinnova har betydning for valg av organisasjonsform.
6. Gruppen skal videre vurdere om og hvordan industrisamarbeidsavtaler og fondsforvaltning kan gjennomføres i en evt. ny organisasjon.
7. Med bakgrunn i at Medinnova i dag betjener alle helseforetak i Helse Sør-Øst, skal det vurderes hvordan dette ansvaret kan gjennomføres i evt. ny organisasjon, og hvordan innflytelse fra hele regionen kan ivaretas.
8. Gruppen kan også vurdere hvordan samarbeidsforhold til investormiljøene på området, kan utformes

Arbeidsgruppen avleverte utredningen 1. februar 2010. Denne følger saken som vedlegg 1.

Som grunnlag for anbefalingen har utvalget bygget på dokumenter fra en felles arbeidsgruppe fra de to institusjoner Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS, beslutningsgrunnlaget for de to styrene, juridiske vurderinger fra advokatselskapene Hjort og Wikborg & Rein og en verddivurdering av selskapene fra DHT Corporate Services.

2.2. Effekter av sammenslåingen

Arbeidsgruppen foreslår en full sammenslåing av Medinnova og Birkeland da dette vil gi betydelige gevinster i arbeidet med innovasjon i Helse Sør-Øst og Universitetet i Oslo. Gevinstene er beregnet til ca 3 mill. i første driftsår stigende til i underkant av 8 mill. kroner i 2015. Gjennom en slik effektivisering styrkes virksomhetens hovedmål. Videre har arbeidsgruppen også identifisert en gevinst ved sammenslåing på over 150 innmeldte oppfinnelser samt en økning på over 30 innovasjonsprosjekter i perioden 2010-2015. Det ligger følgelig klare samordningsgevinster ved sammenslåing, både aktivitetsmessig og av økonomisk karakter. Et slikt grep passer også fint inn i de vurderinger Norges Forskningsråd har gjort av TTO-strukturen (Technology Transfer Offices) i Norge da det pekes på at de i dag er for mange (14 stk), for små og med for svak kompetanse.

En sammenslått virksomhet bør ha som mål å bli den ledende kommersialiseringsaktør for regionen, gi grunnlag for tettere oppfølging av kunde og forskermiljøene, åpne for bredere og tettere næringslivsrelasjoner, samt ha gode forutsetninger for å hevde seg internasjonalt og bør bl.a. ta mål av seg til å bli landets fremste aktør for kommersialisering av innovasjoner fra medisinsk og bioteknologisk forskning.

2.3. Innholdet i en aksjonæravtale

Gruppen anbefaler at det utformes en aksjonæravtale med følgende innhold:

- Sammenslåingsmodellen med formål å etablere en full fusjon på noe lenger sikt
- Eiernes styringskrav
- Styrets sammensetning og kompetanse
- Prinsipielle og vesentlige saker forelegges eierne
- Eierne i selskapet som solidarisk ansvarlige overfor hverandre hva gjelder både de tap og de gevinster selskapet måtte få, uten å ta hensyn til hos hvem av eierne en innovasjon hadde sitt opphav.
- At den ene eier ikke på urimelig måte skal subsidiere den andre eier
- At Selskapet får frihet til å prioritere sine oppdrag slik at selskapet blir handlekraftig på vanlige, forretningsmessige prinsipper. At selskapet får fortrinnsrett til kommersialisering av innovasjoner, industrisamarbeidsavtaler og fondsforvaltning for forskning på vegne av Oslo universitetssykehus og de øvrige foretak i Helse Sør-Øst.
- At Selskapet får fortrinnsrett til å forestå kommersialisering av innovasjoner på vegne av Universitetet i Oslo og at Universitetet i Oslo setter i gang en prosess for å vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å overføre andre oppgaver til selskapet, slik at oppdragsporteføljen for eierne blir mer symmetrisk.
- At Universitetet i Oslo forplikter seg til kjøp av tjenester for minimum MNOK 9 pr. år
- At selskapet skal ha maksimalt 20 % virksomhet rettet mot oppdrag som ikke kommer fra eierne eller foretak i Helse Sør-Øst.
- At selskapet viderefører det nåværende samarbeid Medinnova AS har med InnoMed.
- At eierne skal ha en ambisjon om å øke sitt engasjement innen innovasjon
- At selskapet anvender brukerevalueringer overfor de enheter det skal betjene som et av flere styringsverktøy.

2.4. Etablering av holdingselskapet

Arbeidsgruppen anbefaler at det nedsettes en ny arbeidsgruppe som får i oppdrag å etablere en aksjonæravtale. Det anbefales at aksjonæravtalen kommer raskt på plass.

De ulike modeller for sammenslåing er vurdert av Advokatfirmaet Hjort som i sin betenkning anbefaler en modell for sammenslåing med en initial opprettelse av et holdingselskap som eies 50/50 av hhv Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus HF. Holdingselskapet skal

være eier av hhv Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS. Advokatfirmaet Hjort anbefaler dette som den enkleste modell for sammenslåing, med den største fleksibilitet for en senere overgang til en full fusjon mellom selskapene. Arbeidsgruppen slutter seg til anbefalingen i denne betenkningen

2.5. Selskapets styre

Ved verdifastsettelse på selskapene utført av DHT Corporate Services er det konkludert med et verdiforhold 54/46 for Medinnova AS/Birkeland Innovasjon AS. Arbeidsgruppen anbefaler imidlertid et 50/50 eierskap for å oppnå likeverdig styring mellom de to partene, og i lys av de premisser som er oppstilt i forhold til finansiering og drift av selskapet.

Gruppen har foretatt en grundig drøfting av spørsmålet om egenregi, det regionale ansvar som Helse Sør-Øst har, og de lange samarbeidsrelasjoner som er bygget opp mellom Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus HF. Arbeidsgruppen mener det nye selskapet er avhengig av et næringslivsorientert, profesjonelt styre som evner å se kommersielle hensyn og muligheter, som ser behovet for styrket innovasjon i offentlig sektor, som prioriterer etter muligheter for kommersiell suksess og som videreutvikler et funksjonelt nettverk til investormiljøene. Selskapets styre bør derfor ha en bred sammensetning med vekt på slik kompetanse og praktisk erfaring og med et relevant nasjonalt og internasjonalt nettverk.

Styret bør bestå av inntil syv medlemmer med 40 % kjønnskvotering. Eierne anbefales å utpeke to representanter hver i tillegg til at eierne i fellesskap utnevner tre eksterne representanter.

Selskapet skal ivareta kommersialiseringsaktiviteter for alle helseforetak i Helse Sør-Øst i tråd med regional strategi for innovasjon og tilhørende handlingsplaner, samt i tråd med inngåtte rammeavtale mellom Medinnova AS og Helse Sør-Øst og mellom Medinnova AS og det enkelte helseforetak. Dette må også sikres gjennom valg av styrerepresentanter for selskapet.

Styreleder bør være eksternt valgt og ha bred erfaring fra kommersialisering innen sektoren "life sciences". Styreleder bør fortrinnsvis ha erfaring som bedriftsleder eller fra en relevant bedrifts ledergruppe.

2.6. Finansiering

Både Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS har ansvar for kommersialisering av innovasjoner i sine respektive organisasjoner. Dette innebærer at både Medinnova og Birkeland ivaretar den aller første og mest risikofylte del av prosessen fra ide til produkt, den såkalte såkornfasen. Slik begge selskaper drives i dag, har de meget begrenset kapital, og i realiteten ikke mer enn til selskapsdannelse i de tilfeller det etableres et firma. Dette betyr at ved videre finansiering av oppstartselskaper vil Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS nokså raskt bli utvannet til et nivå der styrende posisjoner og senere andel i den vesentligste delen av verdiøkningen, svekkes.

Konsekvensen av dette er at den samlede innovasjonsaktiviteten har begrensede forutsetninger for å generere store overskudd. Så langt er erfaringen at innovasjonsvirksomhet på dette nivået jevnt over er et underskuddsfortagende for både Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS, og at verdiskapningen fra innovasjonsvirksomheten helst kommer andre aktører i samfunnet mest til gode. Arbeidsgruppen vil samtidig peke på at med det samlede prosjektilfang den nye institusjonen vil få, er det større sannsynlighet for kommersiell suksess. Både Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS har lovende investeringer, selv om det er vanskelig å bedømme resultatet av dette på kort og mellomlang sikt. Det skal også påpekes at risikoen ved

virksomhetene i porteføljen er stor. Samlet sett er derfor verdifastsettelsen meget usikker, og det er grunnlag for å anta at porteføljene i de to selskapene har omtrent lik verdi.

Under disse forutsetninger mener arbeidsgruppen at det må legges til grunn at eierne i det nye selskapet må være solidarisk ansvarlige overfor hverandre hva gjelder både de tap og de gevinster selskapet måtte få, uten hensyn til hvilken eier som er kilde til innovasjonen.

Arbeidsgruppen drøftet den situasjon at Medinnovas og Birkelands finansieringssituasjon er forskjellig. Arbeidsgruppen anbefaler at driften av det sammenslåtte selskapet, på basis av at de to eierparter gir ulike oppdragsporteføljer, reguleres gjennom en aksjonæravtale som fastsetter Universitetet i Oslos fortsatte kjøp av tjenester.

2.7. Industrisamarbeidsavtaler og fondsforvaltning

Birkeland Innovasjon AS og Medinnova AS har forskjellig utgangssituasjon når det gjelder industrisamarbeidsavtaler og fondsforvaltning. Arbeidsgruppen anbefaler at selskapet får fortrinnsrett til å forestå industrisamarbeidsavtaler og administrasjon av forskningsfond på vegne av Oslo universitetssykehus og de øvrige foretak i Helse Sør-Øst RHF.

Arbeidsgruppen anbefaler også at Universitetet i Oslo setter i gang en prosess for å vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å overføre oppgaver til selskapet, slik at oppdragsporteføljen harmoniseres

3. Administrerende direktørs vurderinger

Administrerende direktør slutter seg til anbefalingene fra arbeidsgruppen og mener sammenslåingen vil styrke og profesjonalisere innovasjonsarbeidet i Helse Sør-Øst. Samarbeidet med Universitetet i Oslo vil også bli styrket gjennom denne løsningen.

Selskapet vil bli et kraftsenter for innovasjon i regionen og den klart største institusjon av denne type i Norge. Dette sammenfaller med de vurderinger Norges Forskningsråd har gjort av sitt FORNY program som er en viktig finansieringskilde for både Medinnova og Birkeland og de øvrige TTOene (Technology Transfer Offices) i Norge. Forskningsrådet mener det er for mange enheter, at de er for små og har for svak kompetanse, og at det derfor er behov for større enheter.

De to institusjonene har i dag en noe ulik finansiering, men gjennom den anbefalte finansieringsmodell forplikter Universitetet i Oslo seg til å kjøpe tjenester fra den felles institusjon for 9 MNOK årlig. Det vil bidra til en viktig del av finansieringen av det nye selskapet. Universitetet i Oslo har også forpliktet seg til å iverksette en prosess for å vurdere å legge andre funksjoner til selskapet. På kort sikt vil innovasjonsaktiviteten ikke gi overskudd. Selskapet er derfor avhengig av andre finansieringskilder. På sikt er det et grunnlag for at virksomheten skal bli selvfinansierende.

I dag har Medinnova et ansvar for å bistå alle helseforetakene i Helse Sør-Øst med videreføring av innovasjonsprosjekter. Dette er regulert gjennom en rammeavtale mellom Helse Sør-Øst RHF og Medinnova AS. Denne samarbeidsmodellen vil bli videreført i forhold til det nye felles selskapet.

Administrerende direktør anbefaler styret å slutte seg til at Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS slås sammen. Administrerende direktør legger til grunn at det nye selskapet ska ivareta kommersialiseringsaktiviteter for alle helseforetak i Helse Sør-Øst i tråd med vedtatt handlingsplan for innovasjon i Helse Sør-Øst. Dette må også sikres gjennom valg av styrerepresentanter for selskapet. Styret bør også ha inngående kunnskap om den nasjonale og regionale strategi og handlingsplaner for innovasjon.

Oslo universitetssykehus HF skal legge fram saker av vesentlig betydning for Helse Sør-Øst RHF. Styringskravene konkretiseres og bekreftes i eget foretaksmøte i Oslo universitetssykehus HF før selskapet formelt etableres.

Administrerende direktør har tatt saken opp i dialogmøte med konserntillitsvalgte i Helse Sør-Øst og i møte med representant for brukerutvalget i Helse Sør-Øst. I tillegg holdes representantene fra brukerråd og konserntillitsvalgte i regionalt forskningsutvalg fortløpende orientert om sakens utvikling. Det har ikke kommet innsigelser mot saken

Trykte vedlegg:

- *Rapport fra fellesgruppe mellom Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus HF/Helse Sør-Øst RHF vedr. samordning mellom Birkeland Innovasjon AS og Medinnova AS*
- *Rapport fra intern Helse Sør-Øst gruppe vedr. Medinnovas organisatoriske tilknytning*

Utrykte vedlegg:

- *Fem vedlegg som følger rapportene 1 og 2:*
  - *Vedl. 1 Analyse, sammenslåing Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS*
  - *Vedl. 2 Modeller sammenslåing, utredning - Hjort*
  - *Vedl. 3 Verdi bytteforhold, utredning – DHT*
  - *Vedl. 4 Beslutningsnotat for styrene i Medinnova AS og Birkeland Innovasjon AS*
  - *Vedl. 5 Vurdering av egenregi - Medinnova AS mv., utredning - Wikborg Rein*